

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Vitalie Gavriliță, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, în cauza penală în privința lui:

*Matros Mihail Ignatie, născut la
10.07.1976, originar și locuitor în s.
Negrești, r-nul Strășeni,*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.11.2014 - 03.09.2015;

Instanța de apel: 28.09.2015 - 10.12.2015;

Instanța de recurs: 10.02.2016 - 16.03.2016,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 03 septembrie 2015, Matros Mihail a fost achitat de sub învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a stabilit că, la 17.02.2012 aflîndu-se în or. Strășeni, str. Orheiului 2, pe teritoriul SRL „Plai Fruct”, Matros Mihail avînd intenția de a procura de la Bumbu Dumitru 35 000 kg de mere în sumă de 275 125 MDL, a încărcat două mijloace de transport închiriate în acest scop după care a părăsit hotarele Republicii Moldova spre direcția Federația Rusă pentru a le comercializa. La momentul preluării merelor inculpatul i-a transmis părții vătămate 10 000 USD, urmînd ca restul sumei de 13 315 USD să le transmită ulterior, după vinderea merelor. Din motive necunoscute, încărcătura de mere a pierdut din calitate sa inițială, astfel că inculpatul a fost nevoit să vîndă la un preț mai mic merele, suferind un eșec de afacere, iar după revenirea în țară i-a restituit părții vătămate suma de 40 000 MDL, rămînînd dator cu încă 9925 USD. Pentru a se putea achita cu datoriile și

pentru a-și câștiga întreținerea, periodic pleca la muncă peste hotare, asigurându-1 pe partea vătămată că îi va restitui datoria integral. Partea vătămată nu s-a adresat în judecată cu acțiune civilă în vederea recuperării banilor de la inculpat.

La 20.01.2015, inculpatul i-a mai restituit părții vătămate 50 000 MDL, la aceeași dată fiind perfectat și un contract prin care a fost confirmată datoria restantă pentru mere, iar suma de bani a fost eșalonată pînă în anul 2017 și a fost instituit un gaj în calitate de garanție a onorării obligațiilor față partea vătămată.

În pofida circumstanțelor de fapt constatate supra, Matros Mihail este trimis în judecată, fiind învinuit de săvîrșirea infracțiunii de escrocherie agravată prevăzut de art. 190 alin. (5) Cod Penal, și aceasta deoarece conform rechizitoriului acțiunile acestuia au fost săvîrșite în următoarele circumstanțe:

„La 17.02.2012 aflîndu-se în or. Strășeni, str. Orheiului 2, teritoriu SRL „Plai Fruct”, avînd intenția dobîndirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, abuzînd de încrederea avută de partea vătămată Bumbu Dumitru față de el, sub pretextul de a procura de la ultimul fructe și anume mere de diferite soiuri în cantitate totală de 35 000 kg, la preț de 7,75 lei pentru un kg, pentru care urma să achite integral suma de 275 125 lei MD în aceeași zi, în vederea realizării acțiunilor sale ilegale și primirii în posesia și folosința sa a întregii cantități de fructe - mere indicate mai sus, nedispuînd de surse financiare pentru achitarea integrală a bunurilor pretinse a fi procurate, fapt despre care nu a comunicat părții vătămate, după ce a încărcat în mijloacele de transport închiriate de el cele 35 500 kg de mere, în vederea camuflării intenției sale criminale i-a transmis lui Bumbu Dumitru suma de 10 (zece) mii dolari SUA, care la 17.02.2014, conform cursului oficial stabilit BNM echivalau cu 118 420 lei MD, după care cunoscînd cu certitudine că nu are posibilitatea reală de a-și onora obligațiunile asumate s-a obligat să achite integral cantitatea de mere a doua zi, adică la 18.02.2012, obligațiune care a și constituit condiție pentru preluarea merelor de partea vătămată.

Astfel, primind prin înșelăciune de la Bumbu Dumitru fructe - mere de diferite soiuri, în valoarea totală de 116 705 lei MD, pe care nu le-a achitat nici pînă în prezent cauzîndu-i părții vătămate o daună materială în proporții deosebit de mari”.

3. Nefiind de acord cu sentința a declarat apel în termen procurorul, solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care Matros Mihail să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 9 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

În motivarea apelului a invocat că:

- instanța nu a judecat cauza în raport cu jurisprudența națională, potrivit căreia, primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament este calificată ca escrocherie în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpînire

asupra acestor bunuri, urmărirea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat, care este demonstrată prin: situația financiară a persoanei ce și-a asumat un angajament la momentul încheierii tranzacției pe care cunoștea cu certitudine că nu și-l poate onora, fapt recunoscut în ședința de judecată însăși de inculpat;

- instanța nu a analizat și apreciat obiectiv declarațiile părții vătămate Bumbu Dumitru, care indică că inculpatul prin înșelăciune și abuz de încredere a dobândit bunurile, promițându-i că va achita banii pentru mere în momentul primirii acestora;

- instanța nu a luat în considerație intenția inculpatului și anume faptul că, știind cu certitudine că nu dispune de suma de bani necesară pentru a se achita cu partea vătămată și-a luat angajamentul să achite bunurile în momentul primirii, deși din start nu avea scopul de a-și îndeplini obligațiile asumate, necomunicând faptul lipsei mijloacelor bănești pentru achitarea merelor pe care pretindea că le procură;

- instanța la adoptarea sentinței nu a apreciat declarațiile date de învinuit la faza de urmărire penală, potrivit cărora acesta nega cu vehemență primirea merelor pe care ulterior în scopul evitării răspunderii penale pentru acțiunea de escrocherie pretinde că le-a primit pentru a le vinde, adică spre realizare cu achitarea ulterioară;

- în motivarea sentinței se face trimitere la probe neexamine și necercetate în ședința de judecată și anume: declarațiile martorului Pitușcan Petru și martorului Pîntea Zinaida; extrase din cont pentru perioada 2010-2012 a S.R.L. „Malexil-Agro”.

- instanța în partea constatatoare a sentinței, chiar în prima frază reține că inculpatul Matros Mihail a avut intenția de a procura de la Bumbu Dumitru 35 500 kg de mere la preț de 7,75 lei pentru un kg, după care tot instanța conchide că Matros Mihail a primit fructele spre realizare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015 a fost respins apelul declarat ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. La adoptarea soluției instanța de apel a conchis că, învinuirea nu și-a găsit confirmare în urma analizei circumstanțelor și probelor administrate la urmărirea penală și cercetate în instanța de judecată, iar instanța de fond legal și fondat a motivat sentința prin faptul, că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, deoarece în cadrul cercetării judecătorești incontestabil s-a probat că aceste consecințe infracționale nu sunt în urma acțiunilor inculpatului.

Învinuirea adusă este combătută prin declarațiile părții vătămate și ale inculpatului, potrivit cărora ambii au declarat că într-adevăr înțelegerea inițială a fost ca inculpatul să achite suma integrală la momentul încărcării mărfii, și ambii

au declarat că achitarea în realitate a fost una parțială, deviindu-se de la înțelegerea inițială.

Astfel, circumstanța dată nu este suficientă pentru a constata că inculpatul nu a avut intenția de a returna banii către partea vătămată, or, după cum s-a constatat în ședința de judecată, peste aproximativ două luni, inculpatul s-a prezentat la partea vătămată și i-a restituit 40 000 lei, confirmând în continuare intenția de a-și onora obligațiunile integral, acest lucru fiind confirmat atât de inculpat, partea vătămată cât și martorul Lazări Nadejda. La fel, buna credință a inculpatului de a-și onora obligațiunile pecuniare rezultă și din faptul că din declarațiile părții vătămate reiese cert că la nenumăratele vizite la domiciliu, sunete la telefon inculpatul niciodată nu a negat obligațiunile sale pecuniare. Prin urmare, întâlnirile și discuțiile celor doi erau periodice și permanente, inclusiv la oficiul părții vătămate, fapt confirmat de către martorul Lazări Nadejda.

Colegiul penal a menționat că, instanța de fond corect a conchis că nu poate fi reținută opinia acuzării potrivit căreia inculpatul de la bun început nu avea intenția să-și onoreze angajamentul de a achita suma restantă, or, ultimul benevol, după revenirea din Federația Rusă a restituit o parte din bani confirmând buna sa credință și intenția de a returna toți banii, iar ulterior, chiar și dacă după transmiterea cauzei penale în judecată, inculpatul a mai achitat o parte din sumă, la fel fiind instituit un gaj în favoarea părții vătămate și cu încheierea unui contract de eșalonare a datoriilor (Vol. II, f.d. 25-27).

Colegiul penal statuează că, lipsa intenției inculpatului cu privire la sustragere mai este demonstrată prin faptul că inculpatul nu s-a aventurat într-un domeniu necunoscut de afaceri, ci din contra este fondator și administrator al SRL „Malexil-Agro” (Vol. I, f.d. 29), iar potrivit activităților incluse în Registrul de stat al persoanelor juridice, vânzarea fructelor și legumelor intră în domeniul de activitate a întreprinderii. Mai mult decât atât, potrivit extraselor de cont pentru perioada 2010-2012 întreprinderea inculpatului avea rulaje de bani, deci era funcțională (Vol. II, f.d. 30-42). Prin urmare, aceasta demonstrează încă o dată în plus că, inculpatul practica activitate de întreprinzător și era îndreptățit să-și asume anumite riscuri comerciale, inclusiv transportarea merelor peste hotare, fiind conștient că această afacere ar putea avea și o finalitate negativă, ceea ce și s-a întâmplat.

Colegiul penal a reținut că, instanța de fond just a apreciat critic poziția acuzatorului de stat în ceea ce privește reaua credință a inculpatului din considerentul divergențelor dintre declarațiile date la urmărirea penală de către inculpat, or, ultimul a fost audiat de două ori la urmărirea penală, unde prima dată a negat total existența cărorva relații contractuale cu partea vătămată, iar ulterior a descris evenimentele în mare parte într-o manieră identică cu declarațiile date în ședință de judecată, ba chiar și mai detaliat, faptul că inițial inculpatul a indus urmărirea penală în eroare este o manifestare a dreptului său la apărare, or, OUP

este obligat să demonstreze vinovăția inculpatului bazându-se pe un complex de probe, altele decât declarațiile inculpatului.

Mai mult decât atât, inculpatul a declarat în ședință de judecată că anterior audierii sale el nu a mai pășit pragul organelor de drept, în special în calitate de acuzat, ceea ce l-a speriat și l-a determinat să nu dea declarații veridice. Astfel, ținând cont de faptul că probele se cercetează nemijlocit în cadrul procesului de judecată, instanța corect a considerat că urmează a fi luate în calcul doar ceea ce a declarat inculpatul la faza de judecată, or, potrivit declarațiilor date în instanța de apel, ultimul a susținut declarațiile date în cadrul instanței de fond.

Cu referire la argumentul acuzării precum că inculpatul pînă în data preluării merilor, finisării încărcării acestora în camioane nu a comunicat părții vătămate că nu dispune de surse financiare pentru achitarea integrală a acestor bunuri, potrivit declarațiilor inculpatului ultimul a indicat că nu a achitat toată suma deoarece nu a știut că se va acumula o cantitate atât de mare de mere, pentru prima dată a încărcat mere în mașini mari. În momentul în care s-a depistat surplusul de marfă i-a propus părții vătămate să descarce marfa și să fie transportată cu achitarea ulterioară a sumei, iar partea vătămată s-a consultat cu feciorul său și a fost de-acord să-i dea merele.

Astfel, faptul dobîndirii ilicite a bunului altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere de către Matros Mihail, atât în cadrul examinării cauzei în instanța de fond, cît și în instanța de apel nu a fost dovedit.

5. Împotriva hotărîrii menționate procurorul a declarat recurs ordinar, în care a invocat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicitînd casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului indică că:

- instanța de apel a dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare, care în cumul dovedesc vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii încriminate și nu a luat în considerație declarațiile părții vătămate, a martorilor și a inculpatului, care sunt contradictorii și folosind mijloacele de înșelăciune, nu a comunicat lui Bumbu Dumitru că nu dispune de mijloace financiare pentru a achita bunurile;

- inculpatul a săvîrșit o infracțiune deosebit de gravă și își dădea seama de urmările prejudiciabile a faptei sale, însă și-a realizat intenția criminală prin mai multe acțiuni infracționale și dînsul a avut uneori posibilitate de a restitui prejudiciu dar nu a făcut-o;

- intenția inculpatului în comiterea faptei imputate se demonstrează prin situația financiară a acestuia, care și-a asumat un angajament în momentul încheierii tranzacției pe care știa că nu poate să și-l onoreze, lipsa mijloacelor financiare și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat, lipsa unei activități

aducătoare de beneficii îndreptate spre încasarea mijloacelor bănești necesare onorării obligațiilor.

6. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală *instanța de recurs, examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.*

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală *hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.*

Astfel, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Instanța de recurs este în drept să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci cînd se constată comiterea unei erori de drept, dar va ține seama de starea de fapt deja constatată prin hotărîrea judecătorească definitivă.

Din textul recursului declarat, se constată că recurentul invocă drept temei art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și anume că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Colegiul constată că temeiul invocat pentru declararea recursului ordinar nu și-a găsit confirmare la examinarea recursului, nefiind stabilită presupusa eroare de drept invocată de recurent.

Astfel, instanța de recurs reiterează că motivarea hotărîrii este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor de amănunt, atîta timp cît sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărîrii penale, așa cum s-a procedat, de altfel, în cauza de față. Investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, a expus situația de fapt reținută și a concluzionat corect de a menține soluția de achitare a instanței de fond.

În conformitate cu prevederile art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor cauzei penale, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, sau cercetează suplimentar

probele administrate de prima instanță, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

După cum rezultă din textul deciziei atacate, Colegiul penal reține că, instanța de apel a motivat decizia în conformitate cu prevederile art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, aceasta cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului declarat de procuror, cu menținerea sentinței de achitare.

Decizia instanței de apel corespunde tuturor prevederilor legii de procedură penală, fiind legală și întemeiată.

Totodată, din materialele dosarului rezultă că instanța de apel la examinarea cauzei a ținut seama în deplină măsură de prevederile art.27, 99-101 Cod de procedură penală, cercetînd sub toate aspectele probele administrate și invocate la pct.4.1 a prezentei decizii, verificîndu-le minuțios, iar în final le-a dat o apreciere corespunzătoare prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, care coroborate în ansamblu, confirmă nevinovăția inculpatului Matros Mihail în săvîrșirea infracțiunii imputate.

Pentru a constitui caz de casare, eroarea de fapt trebuie să fie gravă, adică, pe de o parte să fi influențat asupra soluției cauzei, iar pe de altă parte să fie vădită, neîndoielnică. Eroarea gravă de fapt nu privește dreptul de apreciere a probelor, ci discrepanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decît cea pe care materialul probator o susține.

În speță, verificînd probatoriul administrat în cauză, prin prisma argumentelor invocate de recurent, Colegiul penal le consideră ca nefondate, în sensul că vinovăția inculpatului în săvîrșirea infracțiunii incriminate nu se dovedește prin probele acumulate și că nu a fost comisă nici o gravă eroare de fapt de către instanța de apel la judecarea cauzei, care ar duce la casarea hotărîrii atacate și adoptarea unei alte soluții, or instanța de apel după o sentință de achitare a audiat pe viu inculpatul, partea vătămată, martorul, cercetînd și verificînd probatoriul administrat la caz.

Așadar, conținutul probelor și valoarea lor probatorie este analizată detaliat și mult aspectual în textul sentinței și deciziei instanței de apel, iar careva temeiuri de a pune la îndoială veridicitatea acestor probe nu s-au stabilit, deoarece ele au fost obținute cu respectarea normelor de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul penal conchide că situația de fapt a fost just stabilită de către instanța de apel în urma analizei coroborate a întregului ansamblu probator administrat, corect instanța de apel ajungînd la concluzia de a menține sentința de achitare a primei instanțe.

Instanța de apel corect a specificat că, învinuirea adusă este combătută și prin declarațiile părții vătămate și ale inculpatului, potrivit cărora ambii au declarat că într-adevăr înțelegerea inițială a fost ca inculpatul să achite suma

integrală la momentul încărcării mărfii, și ambii au declarat că achitarea în realitate a fost una parțială, deviindu-se de la înțelegerea inițială, iar această circumstanță nu este suficientă pentru a constata că Matros Mihail nu a avut intenția de a returna banii către partea vătămată, iar pentru a fi calificată acțiunea ca escrocherie este în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Prin urmare, instanța de apel just a constatat că în acțiunile inculpatului lipsește intenția, deoarece acesta nu s-a aventurat într-un domeniu necunoscut de afaceri, ci din contra este fondator și administrator al SRL „Malexil-Agro” (Vol. I, f.d. 29), iar potrivit activităților incluse în Registrul de stat al persoanelor juridice, vânzarea fructelor și legumelor intră în domeniul de activitate a întreprinderii. Mai mult decât atât, potrivit extraselor de cont pentru perioada 2010-2012 întreprinderea inculpatului avea rulaje de bani, deci era funcțională (Vol. II, f.d. 30-42). Prin urmare, aceasta demonstrează încă o dată în plus că, inculpatul practica activitate de întreprinzător și era îndreptățit să-și asume anumite riscuri comerciale, inclusiv transportarea merelor peste hotare, fiind conștient că această afacere ar putea avea și o finalitate negativă, ceea ce și s-a întâmplat.

De asemenea, Colegiul penal reține că motivele invocate în recurs sunt neîntemeiate și constituie o interpretare subiectivă a recurentului, iar instanța de apel corect s-a expus asupra fiecărui argument din apelul declarat de procuror, motivare pe care instanța de recurs o acceptă și pentru a evita repetări inutile le însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CEDO, care în pct. 37 a hotărârii în cauza *Albert vs. România* din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Olanda*, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În urma celor expuse, Colegiul penal nu a constatat prezența erorilor de drept invocate de recurent ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, iar solicitările recurentului nu au suport probatoriu și contravin probelor administrate în cauză, prin urmare soluția adoptată de către instanța de apel este legală și întemeiată, iar recursul declarat este inadmisibil fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Vitalie Gavriliță, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, în cauza penală în privința lui Matros Mihail, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată publicată la 13 aprilie 2016.

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători:

Liliana Catan

Ion Guzun